

XL Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Kraków, 11-12 września 2023

Zasady dobrego katalogowania przy pomocy Medical Subject Headings (MeSH[®])

Elżbieta Bohatkiewicz

Biblioteka Medyczna

Uniwersytet Jagielloński - Collegium Medicum

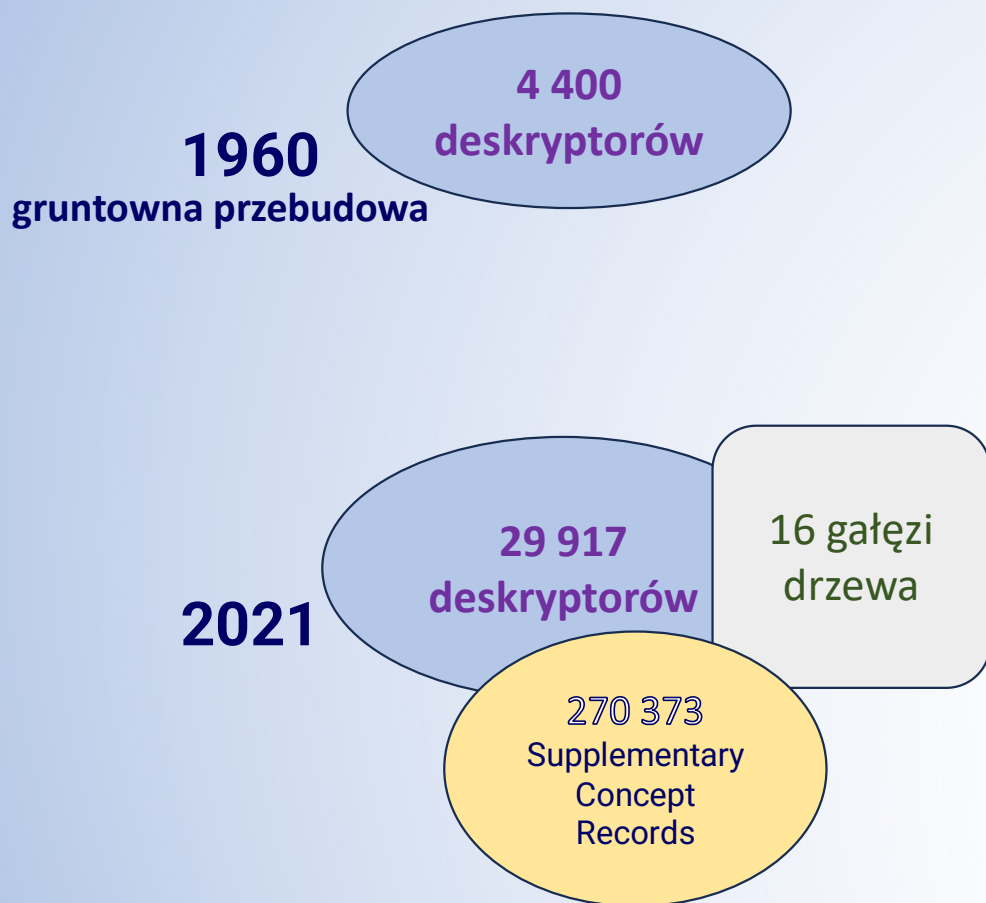
w Krakowie

Medical Subject Headings - MeSH[®]

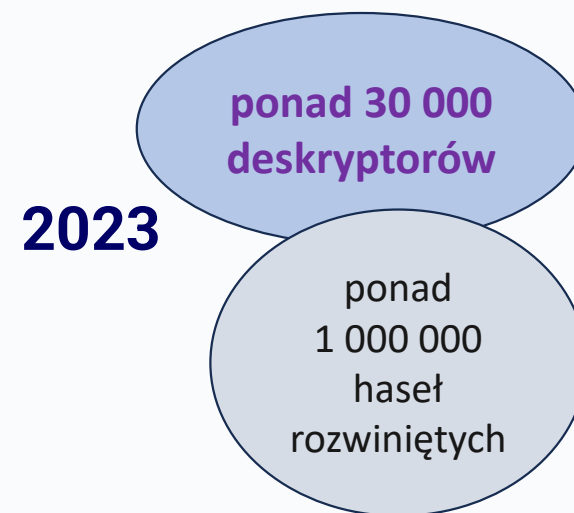
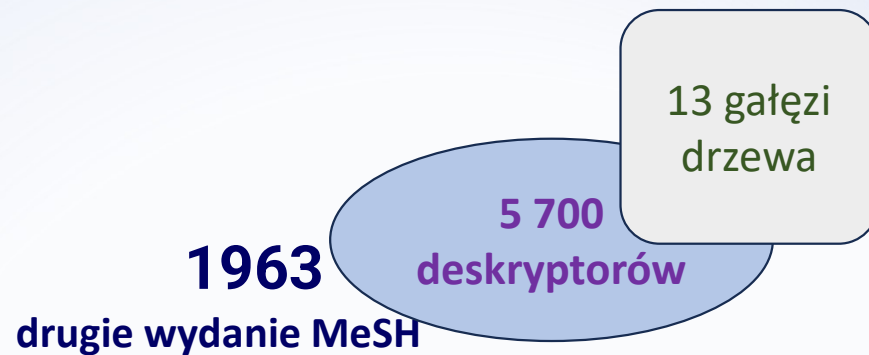

- Kontrolowany słownik stworzony przez National Library of Medicine – NLM (USA).
- Używany do indeksowania, katalogowania i wyszukiwania informacji i dokumentów biomedycznych i związanych ze zdrowiem.
- Standard światowy - stosowany jest w katalogu NLM, w MEDLINE[®]/PubMed[®] i innych bazach, których producentem jest NLM oraz w katalogach i bazach danych na całym świecie.
- Stale aktualizowany przez zespół specjalistów dziedzinowych.
- Łatwo dostępny – kilka systemów online NLM zapewnia możliwość wyszukiwania słownictwa MeSH (np. MeSH Browser, MeSH Entrez, UMLS Metathesaurus[®], który dodatkowo linkuje do wielu innych kontrolowanych słowników).
- Mamy go w wersji polskiej – jest dostępny online dzięki świeżo utworzonemu systemowi MeSHPol.
- Jest pomocą w wyszukiwaniu informacji - w wielu systemach zarządzających bazami danych terminy wprowadzane przez osoby szukające są automatycznie mapowane do deskryptorów MeSH, co ułatwia wyszukiwanie.

HISTORIA

1954
pierwszy wykaz haseł
opublikowany przez NLM

Jednostki leksykalne języka MeSH

Tematy (deskryptory)

jednostki leksykalne autosyntaktyczne
mogą tworzyć samodzielnie hasła przedmiotowe proste

tematy rzeczowe (przedmiotowe) odwzorowują przedmiot dokumentu

tematy formy („Typ publikacji”) wskazują formę piśmienniczą lub wydawniczą dokumentu
są stosowane swobodnie
można stosować więcej niż jeden typ publikacji

Określniki (kwalifikatory)

jednostki leksykalne niesamodzielne syntaktycznie
mogą wystąpić w zdaniu tylko po temacie, współtworząc z tematem hasło przedmiotowe rozwinięte
do zawężenia treści tematu, do sprecyzowania aspektu opisywanego zagadnienia

określniki rzeczowe odwzorowują cechy przedmiotowe
tylko takie są obecnie używane w polskich bibliotekach

Check tags

deskryptory obowiązkowe
nie są używane w katalogach tylko w bazach danych
niewielka grupa
zaopatrzona w komentarzu w adnotacji:
check tag only
CATALOG: do not use: for indexers only

Przykłady Female - Płeć żeńska
Male – Płeć męska

KATALOG

1

Katalogujący, z nielicznymi wyjątkami, podczas tworzenia charakterystyk przedmiotowych stosują te same zasady, którymi posługują się indeksujący przy przypisywaniu haseł MeSH dla opisu artykułów w czasopismach.

2

Katalogujący przypisują najbardziej szczegółowe hasła pozwalające opisać główny/główne tematy przedmiotu. Czasami wystarczy jedno, bardzo ogólne hasło. Czasami należy zastosować ich więcej, z różnych kategorii drzewa, czasem zawężonych przez kwalifikatory.

Gdzie znaleźć wskazówki jak katalogować?

1. Materiały znajdujące się na stronie NLM (MeSH Browser, MeSH Home z licznymi, np. materiałami szkoleniowymi).
2. Katalog NLM – sprawdzamy jak została opracowana książka i najczęściej stosujemy podobny zestaw haseł.
3. W obrębie rekordu:

- Adnotacje (Annotation) – uwagi dotyczące stosowania hasła

Annotation - diverts blood from right atrium; HEART BYPASS, LEFT which diverts blood from left atrium is also available; /instrum: consider HEART-LUNG MACHINE

- Zakres znaczeniowy (Scope Note) – krótka definicja

Scope Note - Diversion of the flow of blood from the entrance of the right atrium directly to the aorta (or femoral artery) via an oxygenator thus bypassing both the heart and lungs.

- Wykaz dozwolonych określników/kwalifikatorów – dla każdego deskryptora jest pokazany zestaw dozwolonych do użycia zawężeń - nie ma możliwości dowolnego przydzielania kwalifikatorów

Qualifiers: adverse effects (AE), classification (CL), diagnosis (DI), education (ED), ethics (ES), history (HI), therapy (TH), rehabilitation (RH),

- Entry Combination - uwagi dla katalogerów i indeksatorów dotyczące stosowania lub nie zawężeń (określników/kwalifikatorów), stosowania tzw. haseł prekoordynowanych

Entry Combination: abnormalities:Heart Defects, Congenital, blood supply:Coronary Vessels, injuries:Heart Injuries, metabolism:Myocardium /metabolism ...

- Odsyłacz typu „Zobacz także” (See Also) – tzw. hasła kojarzeniowe

See Also: Angiocardiography, Anti-Arrhythmia Agents, Myocardium ...

- Układ drzewa – hasła nadrzędne (szersze) i podrzędne (węższe)

W MeSH 2023 jest 16 głównych gałęzi drzewa

- Anatomy [A]
- Organisms [B]
- Diseases [C]
- Chemicals and Drugs [D]
- Analytical, Diagnostic and Therapeutic Techniques, and Equipment [E]
- Psychiatry and Psychology [F]
- Phenomena and Processes [G]
- Disciplines and Occupations [H]
- Anthropology, Education, Sociology, and Social Phenomena [I]
- Technology, Industry, and Agriculture [J]
- Humanities [K]
- Information Science [L]
- Named Groups [M]
- Health Care [N]
- Publication Characteristics [V]
- Geographicals [Z]

- Hasło może znajdować się w różnych gałęziach na różnych poziomach
- Przykłady:

Friedreich Ataxia (Ataksja Friedreicha)

- C10.228.140.252.700.150
- C10.228.854.787.200
- C10.574.500.825.200
- C16.320.400.780.200
- C18.452.660.300

Nervous System Diseases [C10]
 Central Nervous System Diseases [C10.228]
 Brain Diseases [C10.228.140]
 Cerebellar Diseases [C10.228.140.252]
 Spinocerebellar Degenerations [C10.228.140.252.700]
Friedreich Ataxia [C10.228.140.252.700.150]
 Myoclonic Cerebellar Dyssynergia [C10.228.140.252.700.250]
 Olivopontocerebellar Atrophies [C10.228.140.252.700.650]
 Spinocerebellar Ataxias [C10.228.140.252.700.700]

Nervous System Diseases [C10]
 Central Nervous System Diseases [C10.228]
 Spinal Cord Diseases [C10.228.854]
 Spinocerebellar Degenerations [C10.228.854.787]
Friedreich Ataxia [C10.228.854.787.200]
 Myoclonic Cerebellar Dyssynergia [C10.228.854.787.500]
 Olivopontocerebellar Atrophies [C10.228.854.787.750]
 Spinocerebellar Ataxias [C10.228.854.787.875]

Nervous System Diseases [C10]
 Neurodegenerative Diseases [C10.574]
 Heredodegenerative Disorders, Nervous System [C10.574.500]
 Spinocerebellar Degenerations [C10.574.500.825]
Friedreich Ataxia [C10.574.500.825.200]
 Myoclonic Cerebellar Dyssynergia [C10.574.500.825.250]
 Olivopontocerebellar Atrophies [C10.574.500.825.650]
 Spinocerebellar Ataxias [C10.574.500.825.700]

Friedreich Ataxia (Ataksja Friedreicha) – cd.

- C10.228.140.252.700.150
- C10.228.854.787.200
- C10.574.500.825.200
- C16.320.400.780.200
- C18.452.660.300

Congenital, Hereditary, and Neonatal Diseases and Abnormalities [C16]

Genetic Diseases, Inborn [C16.320]

Heredodegenerative Disorders, Nervous System [C16.320.400]

Spinocerebellar Degenerations [C16.320.400.780]

Friedreich Ataxia [C16.320.400.780.200]

Myoclonic Cerebellar Dysynergia [C16.320.400.780.500]

Olivopontocerebellar Atrophies [C16.320.400.780.750]

Spinocerebellar Ataxias [C16.320.400.780.875]

Nutritional and Metabolic Diseases [C18]

Metabolic Diseases [C18.452]

Mitochondrial Diseases [C18.452.660]

Carbamoyl-Phosphate Synthase I Deficiency Disease [C18.452.660.097]

Cytochrome-c Oxidase Deficiency [C18.452.660.195]

Friedreich Ataxia [C18.452.660.300]

Kearns-Sayre Syndrome [C18.452.660.410]

Leigh Disease [C18.452.660.520]

Mitochondrial Myopathies [C18.452.660.560]

Multiple Acyl Coenzyme A Dehydrogenase Deficiency [C18.452.660.612]

Optic Atrophy, Autosomal Dominant [C18.452.660.665]

Optic Atrophy, Hereditary, Leber [C18.452.660.670]

Pyruvate Carboxylase Deficiency Disease [C18.452.660.705]

Pyruvate Dehydrogenase Complex Deficiency Disease [C18.452.660.710]

Adnotacje – pomoc dla katalogera

Szczególną uwagę powinniśmy zwracać na **Adnotacje (Annotation)**, które zamieszczone są w wielu rekordach haseł MeSH.

- Adnotacje odzwierciedlają praktykę NLM, inne biblioteki nie są zobowiązane do przestrzegania tej polityki. **My staramy się stosować politykę NLM.**
- To są instrukcje dotyczące stosowania hasła w postaci krótkiej, jednakowo zapisanej informacji.
- Znaleźć można:
 - odnośniki do *Indexing Manual* i *Technical Note*
 - informacje o deskryptorach obowiązkowych (check tags)
 - noty sugerujące użycie, odesłanie do odpowiednich haseł
 - uwagi ostrzegające przed możliwą pomyłką lub mylnym klasyfikowaniem (do not confuse with)
 - liczbę atomową pierwiastków, izotopów i radioizotopów
 - wskazówki o użyciu formy z NAF (Cataloging Name Authority File)
- W nielicznych przypadkach w rekordzie w zakresie Adnotacji znajdziemy wskazówkę, która niesie informacje o niestosowaniu konkretnego hasła w katalogowaniu (CATALOGER: Do not use), a jeszcze rzadziej o niestosowaniu w indeksowaniu (INDEXER: Do not use). W tym przypadku zwykle dotyczy to bardzo ogólnych haseł, np. Objawy (Sign and Symptoms), Okolice i części ciała (Body Regions), Objawy ze strony układu trawiennego (Sign and Symptoms, Digestive) – czyli możemy je używać w katalogu.
- Zawsze, gdy adnotacja odnosi się do tylko do katalogowania jest poprzedzona słowem „Catalog”).
- Pozostałe (prawie wszystkie) adnotacje odnoszą się w jednakowym stopniu do katalogowania i do indeksowania.
- Adnotacje są wskazówkami, które pozwalają nam spójnie stosować hasła MeSH.

Skróty i symbole stosowane w adnotacjach:

- GEN Termin ogólny, zaleca się szczegółowe
- SPEC Oznacza specjalność
- SPEC qualifiers Używać tylko określników dozwolonych
- IM Index Medicus (w kontekście indeksowania w Medline)
- NIM non-Index Medicus (jw.)
- IM or NIM Stosować zależnie od punktu widzenia lub uwypuklenia tematu
- no qualify Brak dozwolonych określników
- Only Używać tylko wymienione określniki
- do not use/ Nie używać wymienionych określników
- TN Technical Note z cytowanym numerem
- Manual Indexing Manual z numerem właściwego rozdziału
- CATALOG: Uwagi dla katalogujących
- CAT: Kategoria
- = Jednoznaczne z
- Policy Ogólna polityka indeksowania
- COORD Łączyć z

Hasła niestosowane do charakterystyki treściowej w katalogu

1. Grupa haseł o znaczeniu ogólnym - „szerokie”

- zwykle pierwsze hasła z kategorii
- podczas nadawania charakterystyki treściowej, używane są hasła szczegółowe, obejmujące dane pojęcie
- w Adnotacjach znajdziemy uwagę: „used for searching; CATALOG: Do not use”

Przykłady: Fizjologia narządów ruchu i układu nerwowego - Musculoskeletal and Neural Physiological Phenomena
Fizjologia układu trawiennego i jamy ustnej - Digestive System and Oral Physiological Phenomena
Zachowanie i mechanizmy zachowania - Behavior and Behavior Mechanisms

2. Nieliczna grupa tzw. Check tags

- używane są w indeksowaniu, do wszystkich artykułów, których dotyczą
- w Adnotacjach znajduje się wskazówka: „check tag only”
- niektóre hasła mogą pełnić funkcje check tags i deskryptora, w Adnotacjach znajdziemy zapis „NIM as check tag” można je stosować w katalogowaniu w miarę potrzeb, zwłaszcza, gdy są jednym z głównych tematów publikacji

3. Nieliczne tematy formy, tzw. „Typ publikacji”

- w Adnotacjach znajduje się wskazówka: „ CATALOG: do not use”

Przykłady: Artykuł [Typ publikacji] – Journal Article
Artykuł klasyczny [Typ publikacji] – Classical Article
Komentarz [Typ publikacji] - Comment

4. Grupa haseł korporatywnych i ujednoliconych tytułów serii, baz danych, itp.

- podczas nadawania charakterystyki treściowej, stosuje się hasło przyjęte w Cataloging Name Authority File (NAF)
- w Adnotacjach jest uwaga : „add UNITED STATES or specific state; CATALOG: Use NAF entry”

Przykład: American Cancer Society
American Dental Association
American Heart Association

5. Hasła z bazy Supplementary Concept Records (SCRs), np. nazwy substancji chemicznych, nazwy rzadkich chorób

- w ich miejsce stosuje się hasła mapowane do podstawowej bazy haseł MeSH

Przykład: w miejsce „mioflazyny” – stosuje się „Piperazyny”

Kilka podstawowych zasad dotyczących katalogowania

I. Szczegółowość nadawania charakterystyki treściowej:

dokumenty o tematyce ogólnej,
publikacje na szczegółowy temat,
opis części wstępnej dokumentu.

II. Ograniczanie liczby haseł szczegółowych:

prostych,
rozwiniętych.

III. Kolejność haseł przedmiotowych w rekordzie bibliograficznym.

IV. Zastosowanie haseł związanych relacjami nadrzędności i podrzędności.

V. Równoczesne stosowanie hasła bez i z określnikiem.

VI. Uwzględnianie typu czytelnika lub przeznaczenia publikacji.

VII. Katalogowanie:

wydawnictw ciągłych,
kolejnych wydań dokumentu,
tłumaczeń.

VIII. Stosowanie haseł:

geograficznych,
odnoszących się do opieki nad pacjentem,
nazw specjalności,
z grupy „Historia ...”,
poszczególnych grup wiekowych, „Cięża”.

IX. Uwaga do katalogowania prac biograficznych.

X. Kilka uwag:

o typach publikacji,
słownikach.

Szczegółowość nadawania charakterystyki treściowej

1. Polityka biblioteki decyduje o szczegółowości i głębokości analizy treści dokumentów.
2. Należy wyłowić informacje, które opisują zagadnienie, a odrzucić te, które tylko wzmiankują o nim.
3. Zaleca się stosowanie najbardziej szczegółowych haseł dostępnych w MeSH.
4. Zaleca się hasła najściślej i najpełniej opisujące zawartość publikacji, obejmujące wszystkie ważne aspekty, ale bez nadmiaru informacji (redundancji):

- **Bardzo ogólne** opracowania mogą być scharakteryzowane jednym terminem

Przykłady: Listerioza, pod red. Jerzego Borowskiego. Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1974.

650 2 Listeriozy (Listeriosis)

Choroby reumatyczne, Irena Zimmermann-Górska. Wydaw. Lekarskie PZWL, 1993

650 2 Choroby reumatyczne (Rheumatic Diseases)

- Do publikacji opisujących **szczegółowe tematy** – stosuje się tyle haseł, ile wymaga zawartość pracy.

- Gdy istnieją różne możliwości scharakteryzowania treści dokumentu, w kolejności wybiera się:

I. Dostępne „pre-coordinated descriptors” – terminy łączące dwa lub więcej pojęć.

II. Hasła rozwinięte (określniki doprecyzowują aspekt pojęcia wyrażanego przez deskryptor).

III. Dwa lub więcej deskryptorów.

5. Należy rozsądnie rozważyć czy przy wyborze haseł ogólnych dodać do opisu hasło (hasła) wynikające z części wstępnej publikacji, będącej tłem dla dalszych zagadnień.

Czy opisywać rozdziały dotyczące anatomii i fizjologii konkretnego układu w publikacji na temat chorób tego układu?

Ograniczenie liczby haseł szczegółowych prostych

Kiedy wymagane są więcej niż trzy proste hasła szczegółowe z jednej kategorii układu systematycznego, wprowadza się na ich miejsce hasło szersze (nadrzędne z danej podkategorii):

Przykład:

Zesztywnienie stawów [C05.550.069]
Ból stawów [C05.550.091]
Zapalenie stawów [C05.550.114]
Wysięk stawowy [C05.550.509]

Układ drzewa:

Choroby stawów [C05.550]

Zesztywnienie stawów [C05.550.069]

Ból stawów [C05.550.091]

Zapalenie kaletki maziowej [C05.550.114]

Wysięk stawowy [C05.550.509]

Zastosuj: Choroby stawów [C05.550]

Ograniczenie liczby haseł rozwiniętych

Używa się **nie więcej niż trzech określników** z jednym deskrytorem MeSH.

Gdy potrzebnych jest więcej niż trzy określniki z jednym hasłem MeSH, redukuje się ich liczbę:

1. Przy pomocy Hierarchii Określników Rzeczowych (Qualifier Hierarchies) - stosuje się, np. jeden szerszy określnik

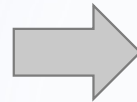
Przykład:

Potrzebujemy do jednego deskryptora cztery określniki:

- diagnostyka
- **fizjologia**
- leczenie
- **metabolizm**

Stosuje się trzy:

- diagnostyka
- fizjologia
- leczenie

Hierarchia Określników Rzeczowych:

diagnostyka
fizjologia

genetyka
immunologia
metabolizm

biosynteza
enzymologia

krew

niedobór

płyn mózgowo-rdzeniowy

patofizjologia

rozwój i wzrost

farmakologia

dawkowania

leczenie

Ograniczenie liczby haseł rozwiniętych

2. Stosuje się hasło proste bez żadnych określników, gdy nie można ograniczyć ich liczby przy pomocy hierarchii określników:

Przykład:

Deskryptor z wybranymi czterema określnikami:

Pępowina – chemia

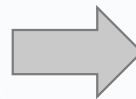
Pępowina – cytologia

Pępowina – metabolizm

Pępowina – wpływ środków chemicznych

Zastosuj:

Pępowina

Hierarchia określników:

anatomia i histologia

cytologia

embriologia

ukrwienie

wady rozwojowe

chemia

etiologia

mikrobiologia

parazytologia

fizjologia

immunologia

metabolizm

obrazowanie diagnostyczne

urazy

wpływ środków chemicznych

Kolejność haseł w rekordzie bibliograficznym

NLM

Do połowy 1990

Hasła układane w porządku alfabetycznym.

Nowe zasady

Hasło główne (primary heading) – na pierwszym miejscu.

Hasła drugorzędne (secondary subject heading) – po głównym.

BM CM UJ

Ze względu na stosowanie klasyfikacji NLM:

- na pierwszym miejscu umieszczamy hasło (hasła) główne,
- hasła (szczegółowe) - w dalszej kolejności.

Zastosowanie haseł pozostających we wzajemnej relacji nadrzędności i podrzędności

Rozsądnie rozważyć użycie w charakterystyce treściowej dokumentu haseł wzajemnie nadrzędnych i podrzędnych.

Równocześnie można zastosować hasło nadrzędne i do niego podrzędne, gdy połowa pracy jest bardzo ogólna lub tematycznie odnosi się do wszystkich w jednym drzewie, ale jedno czy dwa wąskie zagadnienia zostały szerzej potraktowane przez autora dokumentu.

Równoczesne zastosowanie hasła bez i z określnikiem

Można zastosować, wtedy gdy **co najmniej połowa pracy** traktuje bardzo ogólnie o danym zagadnieniu, a druga połowa omawia jego jeden specyficzny aspekt.

Czy uwzględniać typ czytelnika/przeznaczenie publikacji?

Nie należy używać hasła informującego dla jakiego typu czytelnika jest adresowana publikacja lub jakie jest jej przeznaczenie.

Hasło w/w stosuje się tylko wtedy, gdy publikacja zawiera treści swoiste dla danego typu odbiorcy.

Przykłady:

hasło: Lekarze rodzinni (Physicians, Family)

nie powinno znaleźć się w opisie pracy „Diagnostyka różnicowa dla lekarzy rodzinnych”, jeżeli publikacja nie zawiera szczegółowych informacji adresowanych tylko do lekarzy rodzinnych

hasło: Szkolnictwo farmaceutyczne doksztalające (Education, Pharmacy, Continuing)

nie powinno znaleźć się w opisie pracy przeznaczonej do użytku na kursach doksztalających, jeżeli w treści nie znajdziemy nic o tym typie kształcenia

Wydawnictwa ciągłe

Zanim skompletuje się wszystkie tomy serii:

1. Rozsądnie ocenić, na ile szczegółowe powinno być nadawanie charakterystyki treściowej (poprzez wyszukanie informacji o następnych tomach).
2. Jeżeli kolejne tomy będą obejmować szeroki zakres tematyczny, preferuje się użycie jednego lub dwóch haseł ogólnych (a nie wielu szczegółowych).

Kolejne wydania publikacji

Powinno się zastosować taką samą charakterystykę treściową, jak we wcześniejszym wydaniu.

Wyjątki:

Zmiana zakresu i zawartości publikacji – przydzielić nową charakterystykę.

W MeSH pojawiły się nowe szczegółowe hasła – uwzględnić w nowej edycji najbardziej szczegółowe z aktualnej wersji MeSH.

Zmieniono zasady katalogowania – użyć hasła zgodnie z nowymi regułami.

Zmiana zasad szczegółowości katalogowania – dostosować hasła do aktualnego poziomu.

Nie należy zmieniać haseł użytych we wcześniejszych wydaniach w celu dopasowania ich do aktualnych zasad katalogowania.

Poprawie podlegają tylko kardynalne błędy.

Katalogowanie tłumaczeń

Charakterystyka treściowa powinna być taka, jak pracy oryginalnej.

Wyjątki:

W MeSH pojawiły się nowe szczegółowe hasła – uwzględnić w nowej edycji najbardziej szczegółowe z aktualnej wersji MeSH.

Zmieniono zasady katalogowania – użyć hasła zgodnie z nowymi regułami.

Zmiana zasad szczegółowości katalogowania – dostosować hasła do aktualnego poziomu.

Nie należy zmieniać haseł użytych w opracowaniu pracy oryginalnej w celu dopasowania ich do opisu tłumaczenia (zbudowanego wg aktualnych zasad).

Poprawie podlegają tylko kardynalne błędy.

Stosowanie haseł:

Geograficznych:

Stosuje się, gdy zasięg publikacji jest ograniczony do wybranego terytorium geograficznego.

W przypadku użycia więcej niż trzech, czterech haseł geograficznych – uogólnia się je do większego obszaru geograficznego.

Nie stosuje się do badań wykonanych w danym ośrodku, ale można stosować, gdy omawia się to co miało miejsce w tym ośrodku.

Odnoszących się do opieki nad pacjentem w powiązaniu z chorobą, zabiegiem, leczeniem, np. „Opieka ambulatoryjna”, „Opieka poszpitalna”, „Opieka paliatywna”.

Ostrożnie rozważyć ich stosowanie.

Używać, gdy:

- opieka jest szczególna w tej sytuacji,
- opieka jest wyraźnie opisana w szczegółach.

Hasła nazywające specjalności:

Należy rozważyć czy praca dotyczy chorób, czy specjalności czy obu równocześnie.
Adnotacje w rekordzie hasła zawierają informacje o zastosowaniu terminu z uwagą SPEC.

Gdy:

- dotyczy chorób, ich leczenia, itd. – należy przydzielić hasła odpowiadające tej tematyce,
- dotyczy zawodu (obszaru działalności zawodowej) – należy przydzielić hasła nazywające specjalizację,
- dotyczy obu w/w tematów – należy użyć hasła z zakresu chorób i specjalizacji,
- w nielicznych przypadkach nazwa specjalności może być zastosowana do chorób (jeżeli brak dla nich hasła).

Przykłady:

Torakochirurgia	- specjalność
- dla opisu zabiegów należy zastosować: „Procedury w torakochirurgii”
Kardiologia	- specjalność
- <i>See related</i> w rekordzie hasła kieruje do nazw poszczególnych chorób
Medycyna lotnicza i kosmiczna	- specjalność
- może być użyta w różnych przypadkach, które opisuje Indexing Manual w rozdz. 28.8
Choroby wewnętrzne	- specjalność
- rzadko może być użyta do bardzo ogólnych prac o chorobach wewnętrznych
Pediatria; Geriatria; Medycyna wieku dorastania	- specjalności
- w rzadkich przypadkach można użyć do bardzo ogólnych publikacji na temat chorób dzieci, chorób wieku starszego itp.
- należy rozważyć zastosowanie innych haseł, jak np. „Opieka zdrowotna nad człowiekiem starym”, „Opieka zdrowotna nad dzieckiem”, „Opieka zdrowotna nad młodzieżą”, „Ocena geriatryczna” itp.

Hasła z grupy „Historia ...”:

(np. „Historia medycyny”, „Historia stomatologii”, „Historia pielęgniarstwa”)

Stosuje się do prac bardzo ogólnych.

Opracowania o historii zagadnienia opisuje się przy pomocy szczegółowych haseł z kwalifikatorem – „-- historia”.

Terminy dotyczące historii medycyny poszczególnych okresów, zostały zastąpione przez hasła dotyczące historii tych okresów,

np. „Historia medycyny XIX wieku” - zostało zastąpiona przez hasło - „Historia XIX wieku”

Prace ogólne dotyczące historii medycyny w określonym przedziale czasu powinny otrzymać hasła: „*Historia medycyny*” i *szczegółowy przedział czasu*

np. „Historia medycyny”
„Historia średniowiecza”

Jeżeli MeSH nie dopuszcza stosowanie kwalifikatora „-- historia” z wybranym, zgodnym z tematem publikacji deskryptorem, należy zastosować w charakterystyce treściowej:

np. „Historia medycyny”
szczegółowy przedział czasu
termin medyczny

Jeżeli MeSH dopuszcza stosowanie kwalifikatora „-- historia” z wybranym, zgodnym z tematem publikacji, deskryptorem oraz użyto gotowego terminu „pre-coordinated term”, np. „Historia stomatologii”, należy zastosować w charakterystyce treściowej:

np. termin medyczny z kwalifikatorem „-- historia”
szczegółowy przedział czasu

Poszczególne grupy wiekowe

Stosujemy:

- Jako temat w haśle przedmiotowym (podstawowy aspekt publikacji, np. grupa wiekowa jest analizowana od strony psychologicznej, socjologicznej, itd.).
- Jako temat w haśle przedmiotowym (w przypadkach, gdy występuje w relacjach z innym hasłami MeSH lub kombinacjach z kwalifikatorem).
- Mogą być użyte do budowy hasła rozwiniętego poprzez dodanie w podpolu \x kwalifikatorów wymienionych na liście dopuszczonych dla danego hasła.

Przykład: Wiek podeszły – fizjologia
 Dorośli – psychologia

Poszczególne grupy wiekowe i hasło „Cięża”

- Jeżeli zawartość katalogowanej przedmiotowo publikacji skupia jedną lub więcej grup wiekowych, to jako hasła główne umieszcza się te wszystkie grupy wiekowe.

Hasło główne jako temat może być powtórzone wiele razy – aby umieścić wszystkie omawiane grupy wiekowe.

- Jeżeli podczas katalogowania przedmiotowego zostały użyte hasła MeSH, które same w sobie zawierają informację o grupie wiekowej lub cięży, nie należy powtarzać w osobnym haśle:

Przykłady: Zachowanie niemowląt
 Niedokrwistość noworodków
 Opieka nad dzieckiem
 Żywienie młodzieży
 Psychiatria geriatryczna
 Powikłania ciąży

Prace biograficzne

Należy przydzielać hasło z kategorii osób lub odpowiednią specjalność (jeżeli brak terminu dla nazwania osoby), np. „Chirurgia” w opisie biografii chirurga.

Należy również dołączyć (zgodnie z instrukcją stosowania) hasło z grupy typów publikacji:

Biografie [Typ publikacji] *lub* Wspomnienia [Typ publikacji]

Typy publikacji

Typy publikacji są stosowane swobodnie.

Uwaga, nie należy mylić z hasłami jako tematami, np. „Podręczniki”, „Przypadek prawny”, „Statystyki”.

Można stosować więcej niż jeden typ publikacji, aby oddać charakter informacji zawartych w publikacji:

Akty prawne [Typ publikacji]

Typ publikacji stosowany tylko wtedy, gdy 20% lub więcej objętości materiału zawiera tekst aktów prawnych, statutów, zarządzeń lub regulacji.

Przypadek prawny [Typ publikacji]

Typ publikacji stosowany do prac zawierających sprawozdania z orzeczeń sądu w poszczególnych przypadkach.

Statystyki [Typ publikacji]

Typ publikacji stosowany tylko wtedy, gdy 20% lub więcej objętości materiału, to dane statystyczne.

Prace zebrane [Typ publikacji]

Typ publikacji stosowany tylko do dzieł składających się ze zbiorów prac uprzednio opublikowanych.

Podręczniki [Typ publikacji]

Kiedy stosujemy?

Czy stosujemy tylko, gdy jest taka informacja na stronie tytułowej, redakcyjnej, czwórce tytułowej książki?

Słowniki medyczne

dla słowników medycznych jako tematu

dla publikacji wyliczających terminy medyczne i ich definicje, stosuje się
hasło szczegółowe + Słownik [Typ publikacji]

Słowniki [Typ publikacji]

tylko typ publikacji

dla słowników jako tematu stosujemy hasło Słowniki

Dziękuję bardzo za uwagę

Zapraszamy do przeglądania naszych materiałów – znajdują się na stronie Biblioteki Medycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego – Collegium Medicum w Krakowie

The screenshot displays the homepage of the Medical Library (Biblioteka Medyczna) at Jagielloński Uniwersytet Collegium Medicum. The header includes the library name and navigation links for 'NASZE BIBLIOTEKI', 'STUDENCI', 'FOREIGN STUDENTS', 'DOKTORANCI', 'PRACOWNICY UJ CM', and 'INNI UŻYTKOWNICY'. Below the header is a search bar with a 'Szukaj' button and a 'Publication Finder' link. The main content area is divided into several sections: 'AKTUALNOŚCI' (News) featuring a graphic for 'LITNE GODZINY OTWARCIA' (Summer Opening Hours) from August 8th to 11th; 'PZW UJ CM' (Knowledge Management Portal); 'BAZY DANYCH' (Databases) with an icon of a laptop and book; 'USŁUGI' (Services) with an icon of a key and book; 'BIBLIOGRAFIA, BIBLIOMETRIA I SAMOCENA' (Bibliography, Bibliometrics, and Self-evaluation) with a bar chart icon; and 'KSIĄŻKI ELEKTRONICZNE' (E-books) with a smartphone icon. A red arrow points to the bottom right corner of the page. The footer contains social media icons for Facebook, Instagram, RSS, and Open Access, along with a small book icon.